

REVIJI NA POT:

UVODNIK ODGOVORNEGA UREDNIKA

Enajstega novembra 1918 se je končala prva svetovna vojna in ob stoti obletnici njenega konca ter ustanovitvi Države Slovencev, Hrvatov in Srbov smo v Vojaškem muzeju Slovenske vojske skupaj z Inštitutom za novejšo zgodovino Slovenije in Zvezo društev general Maister pripravili znanstveni simpozij **Vojaški dogodki v Sloveniji ob koncu prve svetovne vojne**. Na njem je 17 strokovnjakov predstavilo posamezne vojaškozgodovinske teme iz obdobja, ko so se naši predniki znašli v izjemno negotovih in razburkanih razmerah.

Vojskovanje spremlja človeka vse od začetkov njegovega razvoja, a prva svetovna vojna je v civilizacijski vzorec zahodnega sveta posegla bolj, kot so njeni sodobniki lahko pričakovali, in bolj kot katera koli druga pred njo. Človeštvu je ostala v spominu po izjemni krutosti do vojakov in civilnega prebivalstva ter po prodoru številnih tehničnih inovacij in socialnih ter političnih sprememb.

Slovenci smo na pogorišču prve svetovne vojne, ko so razpadla evropska cesarstva, med njimi tudi avstro-ogrska monarhija, čeprav je bila še na začetku stoletja videti večna in nedotakljiva, prvič v zgodovini dobili državo, ki je imela tudi v imenu zapisano, da ob drugih narodih v njej živijo Slovenci. Slovenski prebivalci nove države so vstopili v nov državni okvir. Devetindvajsetega oktobra 1918 je množica na Kongresnem trgu v Ljubljani in drugih slovenskih mestih, tako kot v Zagrebu in hrvaških mestih, pozdravila ustanovitev nove južnoslovanske države, Države Slovencev, Hrvatov in Srbov (Država SHS). Njen kratek obstoj je zaznamovala obsežna problematika prevratnega obdobja z vsemi značilnostmi, ki jih je prebivalcem prinesel konec vojne, od vračanja vojakov s front, beguncev, spremembe oblasti, upravnega aparata, denarne zmešnjave do strahotne epidemije. A prav tako kot ogenj na požganici uniči ne le pleve in srobot, temveč tudi vse

druge, koristne in za življenje nujne rastline in živali, tako tudi novoustanovljena država SHS ni dolgo zadržala svoje suverenosti, vsega 33 dni, in se je morala opreti na velikega sosedo. So pa na njej lahko dozorele velike osebnosti, pomembne za osamosvojitve in obstoj slovenskega naroda, med njimi predvsem dr. Anton Korošec in general Rudolf Maister.

Zato so simpoziji, kot je **Vojaški dogodki v Sloveniji ob koncu prve svetovne vojne**, tako dragoceni. Opozorijo na pomembne dogodke v zgodovini in spodbudijo njihovo temeljitejše raziskovanje z različnih vidikov. Dragoceni pa so tudi, ker v skupnih prizadevanjih povežejo številne ustanove in posameznike – za to in za vdano delo se vsem sodelujočim v imenu vseh članov uredniškega odbora iskreno zahvaljujem. S simpozijem in objavo nekaterih predstavljenih prispevkov poskušamo iztrgati pozabi pogosto spregledano kratkotrajno obdobje z dogajanjem, ki ga danes razumemo kot enega od temeljev slovenske državnosti. Slovenski vojski poskušamo ponuditi boljše poznavanje izkušenj naših prednikov na področju oblikovanja in delovanja nove vojaške sile ter tistih izkušenj, ki so jih pridobili v bojih za vzpostavitev slovenske severne meje. Te izkušnje in spoznanja mora primerno umestiti v svoje delovanje in predvsem vnesti v programe vojaškega izobraževanja in usposabljanja. Širši javnosti pa želimo poslati sporočilo, da so se naši predniki, obdani z velikimi sosedi, ki so imeli slovenski prostor vključen v svoje strateške interese, še kako potrudili za obstoj na svoji zemlji ter s spoznanji dopolnili vsebine o tem obdobju slovenske zgodovine, ki jih mladi v šolah spoznajo skozi izobraževanje.

V tematski številki revije *Vojaška zgodovina* objavljamo šest prispevkov z znanstvenega simpozija, ki je potekal v mariborski Kadetnici, kjer domujeta Center vojaških šol in Vojaški muzej Slovenske vojske, skupaj s Šolo za podčastnike, Šolo za častnike, Poveljniško-štabno šolo, Knjižnično-informacijskim in založniškim centrom, Katedro vojaških ved in Oddelkom za elektronsko izobraževanje kot organizacijskimi enotami centra.

Skupina avtorjev Neja Blaj Hribar, dr. Mojca Šorn, dr. Andrej Pančur in Mihael Ojsteršek nam v svojem prispevku predstavi rezultate in potek raziskovalnega projekta, v katerem je šestnajst zgodovinskih ustanov in posameznikov, pod vodstvom Inštituta za novejšo zgodovino Slovenije, ugotavljalo število padlih Slovencev in njihovih podatkov v prvi svetovni vojni. V štirih letih dela je bila

ustvarjena baza podatkov padlih Slovencev na frontah prve svetovne vojne, ki je danes dostopna širši javnosti.

Dr. Valerija Bernik je pripravila prispevek o generalu Rudolfu Maistru v vojaških dogodkih na območju Maribora in predstavila dogodke na slovenskem Štajerskem v letih 1918 in 1919.

Z generalom Rudolfom Maistrom tesno povezujemo prostovoljce v bojih za slovensko severno mejo. Bralec ima priložnost seznaniti se z njihovo usodo in delovanjem v teh časih preizkušenj za Slovence v prispevku dr. Dunje Dobaja, ki ga je nasloвила Slovenski prostovoljci po koncu prve svetovne vojne.

Prostovoljci so bili zelo vpeti in so se bojevali v bojih za severno mejo. Kako so potekali boji za severno mejo, predvsem na Koroškem v letih 1918 in 1919, nam predstavi mag. Gregor Kastelic v prispevku Vojaški dogodki na Koroškem po koncu prve svetovne vojne.

Obdobje po koncu prve svetovne vojne je zaznamovalo tudi določanje državnih mej novonastalih držav, ki so vzniknile na pogorišču razpadlih cesarstev, zlasti na ozemlju nekdanje avstro-ogrske monarhije. Antanta kot zmagovalka vojne je ustanovila številne komisije, ki so imele nalogo, da pripravijo predloge poteka državnih mej novih držav. Katere so prihajale na slovensko ozemlje in kako so delovale, nam v prispevku predstavi mag. Mladen Horvat.

Razvoj vojaštva na slovenskem ozemlju, ki je prvotno pripadlo Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov, nato pa Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, je predstavljen v prispevku mag. Zvezdana Markovića.

V tej številki objavljamo še dopolnilo tabele I: Bojne akcije TO Ljubljanske pokrajine od 27. do 30. junija 1991 s podatkom, ki je bil nehote izpuščen na strani 73 v prispevku polkovnika Mihe Butare Odločitev poveljnika TO Ljubljanske pokrajine v luči mednarodnega vojnega prava v prejšnji številki, 1/2019, revije Vojaška zgodovina.

V stolpcu Blokada vojašnic JLA na strani 73 mora biti med zapisoma Vojašnica Vrhnika in Oljka gora napisano še Skladišče Kamna Gorica.